

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΨΧ84

11^η Διάλεξη

Διδάσκουσα: Αρετή Τσινού, PhD
atsinou@psych.uoa.gr

Κύρια Σημεία Διάλεξης

Κεφ. 6 Πολιτισμός και Επικοινωνία, DeVito, 2004

Κεφ. 6 Επικοινωνία και Διαπροσωπικές Σχέσεις από
Smith & Bond (2012) Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία

- 🤪 Το Πολιτισμικό Πλαίσιο της Γλώσσας και η Χρήση του Λόγου
- 🤪 Γλώσσες και η Αντωνυμία 'Εμείς'
- 🤪 Αυτό-αποκάλυψη
- 🤪 Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

Το Πολιτισμικό Πλαίσιο της Γλώσσας και η Χρήση του Λόγου

- (Gudykunst, Ting-Toomey & Chua, 1988): Υποστηρίζουν ότι η **επικοινωνία** σε **ατομικιστικές χώρες** μπορεί να χαρακτηριστεί ως **άμεση, περιεκτική, προσωπική και λειτουργική**.
- Ενώ στις **κοινωνίες συλλογικότητας** η **επικοινωνία** είναι **έμμεση, περίπλοκη, πλαισιωμένη και με συναισθηματική έμφαση**.
- Δηλαδή σε **ατομικιστικές πολιτισμικές ομάδες** ο **λόγος** είναι **πιο εστιασμένος, πιο σύντομος**, με περισσότερη αναφορά στο **‘εγώ’** και με **συγκεκριμένους στόχους**.

<https://www.youtube.com/watch?v=tKHXRxgvi7M>

Το Πολιτισμικό Πλαίσιο της Γλώσσας και η Χρήση του Λόγου

- Σε **κοινωνίες συλλογικότητας** ο λόγος είναι περισσότερο διαλεκτικός και θα συμπεριλαμβάνει περισσότερους τροπικούς προσδιορισμούς: 'ίσως', 'πιθανώς', 'μήπως', 'ελαφρώς', 'κάπως', 'μάλλον'.

<https://youtu.be/0W9iLrfyq20?si=-XNCOrrRXoVOjwgS5>

- Επίσης, ο λόγος προσαρμόζεται ώστε να απεικονίζει την **κοινωνική θέση των ατόμων** στα οποία απευθύνεται ο ομιλητής, ο οποίος βρίσκεται σε διαδικασία **συνεχούς διερεύνησης των ακροατών του** για να συλλάβει **συναισθηματικά σημεία** που θα του δείχνουν πώς ακριβώς ανταποκρίνονται στο μήνυμα που λαμβάνουν.

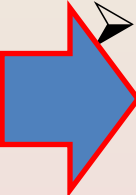
Το Πολιτισμικό Πλαίσιο της Γλώσσας και η Χρήση του Λόγου

- Η Katriel (1986) (με δείγμα Εβραίων και Αράβων στο Ισραήλ), αντιδιαστέλλει τη σχετικά **ατομικιστική** προτίμηση που δείχνουν οι **Εβραίοι Sabra (γηγενείς) για τις «ίσιες κουβέντες»**

με τη **συλλογική** προτίμηση των **αραβικών γλωσσών για 'musayra',** λέξη η οποία σημαίνει **«....πηγαίνοντας με τον άλλον...»** καλοπιάνοντας... διευκολύνοντας τη θέση ή κατάσταση του άλλου». (Katriel, 1986, σελ. 111).

Το Πολιτισμικό Πλαίσιο της Γλώσσας και η Χρήση του Λόγου

-
- Η Kim (1994): Οι ομιλητές σε πολιτισμούς **συλλογικότητας** κατευθύνονται από την ανάγκη να **μην επιβαρύνουν** ή να **μην πληγώσουν συναισθηματικά** τον ακροατή,
 - ενώ σε **πολιτισμούς ατομικισμού** από την ανάγκη να **είναι σαφείς**:
 - ✓ η ανάγκη να **μην επιβαρύνουν και να μην πληγώσουν συναισθηματικά** τον ακροατή αξιολογήθηκε ως πιο σημαντική στην **Κορέα και στη Χαβάη**,
 - ✓ ενώ η ανάγκη να **είναι κάποιος σαφής** αξιολογήθηκε ως πιο σημαντική στις **Ηνωμένες Πολιτείες**.

https://www.youtube.com/watch?v=U_LiP49DhEM

Γλώσσες και η Αντωνυμία ‘Εμείς’

- Σε ορισμένες γλώσσες η αντωνυμία ‘εμείς’ μπορεί να χρησιμοποιηθεί **στρατηγικά για να κάνει πιο ασαφή τα όρια ανάμεσα στον ομιλητή και τον ακροατή.**
- Ο Mao (1966) εντόπισε τέσσερεις διαφορετικές, ορισμένες φορές αλληλοδιαπλεκόμενες σημασίες της αντωνυμίας ‘εμείς’ στην επικοινωνία μεταξύ των **Κινέζων**:
 - ‘εμείς’ στον ενικό,
 - ‘εμείς’ που εκφράζει ταπεινότητα,
 - ‘εμείς’ διπλωματικό και
 - ‘εμείς’ που χρησιμοποιείται ως τρόπος υπεκφυγής.
- ❑ Η χρήση της αντωνυμίας ‘εμείς’ προφανώς θα υπάρχει στις γλώσσες όλων των πολιτισμών **συλλογικότητας.**

Γλώσσες και η Αντωνυμία ‘Εμείς’

- ❖ Η βαρύτητα στο ‘εμείς’ υποδηλώνει **συλλογικότητα**:
- ❖ Βλ. πείραμα με συγκρίσεις σε **επιστολές διαμαρτυρίας των Κινέζοι και Γερμανών του Χονγκ Κονγκ** (Laucken, Mees & Chaussein, 1992):

Οι Κινέζοι ήταν πιθανότερο να γράψουν τις επιστολές ανώνυμα, αποσυνδέοντας τον διαμαρτυρόμενο από την διαμαρτυρία, έτσι ώστε να **προστατευθεί η σχέση με τον αποδέκτη της διαμαρτυρίας**.

Γλώσσες και η Αντωνυμία ‘Εμείς’

- Οι Κινέζοι είχαν την τάση να επισημαίνουν ότι το **πρόβλημα επηρέαζε όχι μόνο τους ίδιους** αλλά και διάφορους **άλλους (!)**
- Επίσης, οι Κινέζοι είχαν **μικρότερες πιθανότητες** από τους Γερμανούς να απευθύνουν **προσωπικές κατηγορίες κατά του ενόχου.**

Γλώσσες και η Αντωνυμία 'Εμείς'

- Οι τακτικές στις επιστολές των Κινέζων συνδυάζονται για να προσδώσουν ένα χαρακτήρα **λιγότερο κάθετο** που στοχεύει στη **διασφάλιση της αρμονίας στη σχέση**.
- Αυτή η προσέγγιση **συλλογικότητας**, **αποπροσωποποιώντας την συναλλαγή**, δημιουργεί **λιγότερες τριβές**.
μπορούμε να θεωρήσουμε την **επικοινωνία σε συλλογικούς πολιτισμούς ως λιγότερο 'άμεση'**.

Αυτοαποκάλυψη

- Η **αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών** θεωρείται ως ένας τύπος **άμεσης επικοινωνίας**.
- Η Won-Doornink (1985) συγκρίνοντας το ποσοστό της **αυτοαποκάλυψης** στις **Ηνωμένες Πολιτείες** βρήκε ότι ήταν **υψηλότερο** απ' ό,τι στην **Κορέα** .

 Οι διαφορές που εντόπισε είναι χαρακτηριστικό δείγμα των **διαφορών ανάμεσα σε Δυτικούς (ατομικιστικούς) πολιτισμούς και Ανατολικούς (συλλογικότητας).**

Αυτοαποκάλυψη και Ατομικισμός

- Η **αμοιβαία αυτοαποκάλυψη** έχει μεγαλύτερη αξία σε **ατομικιστικούς** πολιτισμούς: διευκολύνει τα άτομα να αποφασίσουν εάν θέλουν να γνωριστούν καλύτερα (π.χ. ΗΠΑ).
- Σε πολιτισμό **συλλογικότητας** δεν είναι τόσο σημαντικό το να γνωρίζεις **το παρελθόν** ή την **προσωπικότητα ενός ατόμου** έχει νόημα να έχεις μια σαφή εικόνα των **διασυνδέσεων, της κοινωνικής θέσης** του και **των κανόνων** που διέπουν το **άμεσο πλαίσιο**.
- Η αυτοαποκάλυψη θα είχε μεγαλύτερη αξία μόνο **εντός** των ήδη **καθιερωμένων σχέσεων της εσω-ομάδας**.

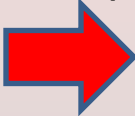
Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

- Η Ting-Toomey (1988): η **διατήρηση της αξιοπρέπειας** είναι σημαντική σε **όλες** τις κοινωνίες.
- Ωστόσο έχει άλλες σημασιολογικές αναφορές για τις **ατομικιστικές κοινωνίες** και άλλες για τις κοινωνίες **συλλογικότητας**.
- Η αγγλική έκφραση 'save face' = **διατηρώ την αξιοπρέπειά μου**, την **υπόληψη μου**, **δεν γίνομαι ρεζίλι**, επιτρέπει να γίνει σύνδεση με την έννοια του **προσώπου** (face) (εικόνα, πρόσωπο).

Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

- Brown and Levinson (1987): Μας απασχολεί τόσο η 'θετική' όσο και η 'αρνητική' εικόνα μας (face).
- 'Ο όρος **αρνητική εικόνα** αναφέρεται στην επιθυμία ενός ατόμου να είναι **σεβαστά τα δικαιώματα** που απορρέουν από την **αυτονομία του**, ενώ ο όρος **θετική εικόνα** αναφέρεται στην ανάγκη του ατόμου να γίνεται **αποδεκτή η εικόνα** που παρουσιάζει....

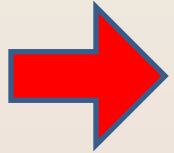
 *Το ζήτημα των αναγκών σε επίπεδο κοινωνικής εικόνας, αξιοπρέπειας, αποτελεί **οικουμενικό** μέλημα κατά την **αλληλεπίδραση** (Ho, 1976).

<https://www.youtube.com/watch?v=Q69wH5HvIIQ>

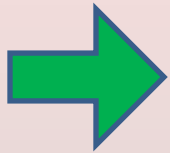
Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

- Ομιλητές που χρησιμοποιούν γλώσσα η οποία μεταφέρει στοιχεία **σεβασμού του άλλου** αξιολογούνται ως **πιο συμπαθητικοί**, ως άνθρωποι που μπορούν να **έχουν περισσότερη επιρροή** πάνω στους άλλους και ως **λιγότερο κυριαρχικοί** (*Liska και Hazelton, 1990*).
- Συνδέεται με την έννοια της 'ευγένειας'...

Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

- Οι Ambady κ. συν. (1996): σε παιχνίδια ρόλων σε ομάδες Κορεατών και Αμερικανών, οι δείκτες **μη λεκτικής ευγένειας** αυξήθηκαν σε συνάρτηση με το **βαθμό εξουσίας και επιβολής**.

- Υπάρχουν ενδείξεις ότι σε διαφορετικούς πολιτισμούς τα άτομα **διαφοροποιούν την ευγένεια** της συμπεριφοράς τους προς τον άλλον **ανάλογα με την ίδια τη σχέση** και τις μεταβλητές σε επίπεδο **περιεχομένου**.

Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

Έχοντας στο μυαλό μας τον ιδιοκεντρισμό και τον αλλοκεντρισμό):

- Σε **ατομικιστικούς πολιτισμούς**, το σημείο στο οποίο εστιάζεται η έννοια **«πρόσωπο»** είναι πρωτίστως το **‘Εγώ’**, (βλ. το έργο του *Goffman*, 1959) .
- Σε **πολιτισμικές ομάδες συλλογικότητας** (Ting – Toomey, 1988), στόχος είναι η διατήρηση της **αρμονίας** και όπου αυτό επιτυγχάνεται η **θετική εικόνα διαφυλάσσεται**.

Η Διατήρηση της Αξιοπρέπειας

- Όταν υπάρχει **κίνδυνος** σύγκρουσης, χρειάζεται το **‘Εμείς’** για να αποτραπεί ο κίνδυνος, αποκωδικοποιώντας τα σημεία της **έμμεσης επικοινωνίας** εγκαίρως **ώστε να αποφευχθεί η σύγκρουση.**

Always keep your dignity
and be true to yourself.

Marjane Satrapi

Είναι η σιωπή χρυσός;

Συζήτηση (*Giles, Coupland, Wiemann, 1992*) Συγκρίνοντας τις αντιλήψεις **Κινέζων και Αμερικανών** για τη **συζήτηση**:

- **Αμερικανοί**: Η ομιλία ήταν ευχάριστη, σημαντική και ένας τρόπος να **ελέγχουν την εξέλιξη** των πραγμάτων.
- **Κινέζοι**: (Είχαν) μεγαλύτερη **αντοχή στη σιωπή** και (έβλεπαν) τη **σιωπή ως τρόπο ελέγχου**.

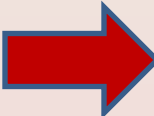
Silence is Golden
Duct Tape is Sliver

Είναι η σιωπή χρυσός;

Διαπραγμάτευση

Graham, 1985, Hasegawa και Gudykunst (1997) για τη

Διαπραγμάτευση:

 οι Ιάπωνες **αντέχουν την σιωπή** και συχνά τη χρησιμοποιούν στρατηγικά για να **ελέγξουν την πορεία** της διαπραγμάτευσης.

*Speech is Silver,
Silence is Golden*

Είναι η σιωπή χρυσός;

- **Κυριαρχία:** (Scherer, 1979): Τόσο στην Γερμανία όσο και στις **Ηνωμένες Πολιτείες η κυριαρχία** εκφράζεται δια της **ομιλίας**, αλλά ο τρόπος ομιλίας του **κυριαρχικού ατόμου** διαφέρει ανάμεσα στις δύο χώρες.
 - Οι κυριαρχικοί Αμερικανοί μιλούν **πιο δυνατά** και με **μεγαλύτερη εκφραστικότητα**.
 - Οι κυριαρχικοί Γερμανοί έχουν **μικρότερη εκφραστικότητα** αλλά **μεγάλη ευφράδεια**.
- Η καθημερινή εμπειρία δείχνει ότι **η ένταση της φωνής** σε διαφορετικές χώρες **διαφέρει** με προβλέψιμους τρόπους.

Οι ποικιλίες της ειλικρίνειας..

- Τι θεωρείται **ειλικρινές** και τι θεωρείται **παραπλανητικό** σε διαφορετικούς πολιτισμούς;
- Σε **πολιτισμούς ατομικισμού**, η **αλήθεια** θεωρείται απόλυτη κατάσταση (όπως οι νόμοι..)
- Σε **πολιτισμούς συλλογικότητας** η επικοινωνία γίνεται πάντα αντιληπτή ως διαδικασία η οποία εκτυλίσσεται **εντός ενός κοινωνικού πλαισίου**,

Οι ποικιλίες της ειλικρίνειας..

- ❑ το άτομο απαιτείται να έχει **κοινωνική ευαισθησία** και **τακτ.**
- Σε **πολιτισμούς παγκοσμιότητας (συλλογικότητας)** , τα 'αθώα ψέματα' (που έχουν ως σκοπό τη διατήρηση της κοινωνικής αρμονίας) είναι **ευρέως αποδεκτά.**
- ✓ Είναι αναμενόμενο ότι η συχνότητα εμφάνισης τους θα είναι **υψηλότερη σε κοινωνίες συλλογικότητας** (McLeod & Carment, 1988).

Be Open and Honest in a Relationship

